

СЕЛО САРАНЧУКИ

На південний захід від Бережан, над річкою Золотою Липою простягається село Саранчуки. Стара оселя, про яку згадано в документах з 1416 р. (в тому часі вона звалася Шаранчуки). Чотиристаморговий став біля села, охороняв тоді доступ до сусіднього Котова. У селі була папірня, але тепер остався тільки слід по ній, наші ниви мають назву „на паперні”. Досить велике село: перед другою світовою війною Саранчуки мали понад 600 господарств.

Ділилося село на вісім діляниць, кожна мала свою назву. Частина від залізничної станції в Потуторах аж до церкви — „Бунецький кінець”: від церкви дорога в напрямку села Волощини — „Червінський кінець”: від церкви в напрямку села Котова — „Заміст-Луг”: частину від церкви на цвинтар — „Личакова”: біля млина це була — „Надберіг”, далше за церквою — „Циганський кут”, а поблизу читальні „Просвіти”, по лівому боці ріки „Гавдидівка”. Ті назви про щось говорять, але я не знаю їх значення-змісту.

Село пишалось степами, сіножатами, розлогими родючими полями та садами. Хати муровані, з м'якого білого каменю, званого опокою, криті в більшості соломою, деякі бляхою та черепицею. Довкола хат — сади, квітники з соняшниками та пахучими квітами. Незабутнім спогадом залишилися весняні та літні вечори, коли молодь по праці збиралась біля читальні, а село гомоніло сміхом, піснями що перемішувались із шумом вод Золотої Липи і трелями з Божої ласки чутливих співаків-соловейків, що немов-то в замін з молоддю чергувались у співі...

Посеред села стояла церква під покровом Воздвиження Чесного Хреста. Побудована неподалеку Золотої Липи, довкола — широка площа, на якій стояла дзвіниця, і там же був вкопаний великий хрест, біля котрого на празник Чесного Хреста відправлялася Богослужба. Далі стояла каплиця та могила Січових Стрільців. Цвинтар громади розгорнувся на горбі, вище села. Церковна площа була опарканена, наче у вінку розкішних високих лип. Напроти церкви, по другому боці дороги, був мурований кам'яний хрест на спогад знесення панщини, біля якого рік-річно дівчата закінчували свої забави-гагілки. Громадська площа була досить велика, на ній був побудований дім, у якому містилась читальня, споживча кооперація, молочарня та окремий шкільний будинок.

Населення жило головню з хліборобства, але були між ними теж і ремісники: шевці, кравці, ковалі, столярі, боднарі та млинарі. В селі були господарські і промислові млини і люди мали вигоду, а також купці, що торгували збіжжям та мукою. Населення 90% українське. Було заледве кілька родин так зв. латинників, але вони почували себе українцями, їхня розговірня мова була українська. Частина з них лише в часах польської займанщини, почали себе вважати за поляків, та це для користі та можливих „пособій”... У селі було також вісім жидівських родин, які жили з дрібної торгівлі, деякі мали малі господарства, а один жив з бляхарства. Школа в Саранчуках спочатку чотириклясна, однак після вибудування коштом громади нового мурованого шкільного будинку, підвищено до шестиклясної з українською мовою навчання. Управителем школи в тих часах був поляк Н. Малавські, а учителями пані Плашовецька, Пікулицька й І. Кордубова. Управителя школи, люди шанували, був до людей привітний, також до дітвори, добре говорив українською мовою і старався добре й сумлінно виконувати свої вчительські обов'язки. Учителі також дуже старались за дітвору, щоб її якомога залишилось на все життя як найбільше всякого знання та науки, та щоб знали, що вони ні руські ані русини — а справжні українці і в назві і в ділах.

Національна свідомість села стояла високо, читальняна бібліотека нараховувала понад 500 книжок, в тому твори Богдана Лепкого, Андрія Чайковського, Івана Франка, велика історія Михайла Грушевського, та твори і Кобзар нашого Пророка — Тараса Шевченка. Була також історія українського війська — видання Івана Тиктора та багато інших важливих книжок. Вечорами в читальні, а особливо взимку, сходились люди на голосне читання — тоді книжками цікавились і старші і молодь. При читальні діяв мішаний хор, засновником його був Петро Климків дяк і громадський писар в одній особі. Згодом, хором проводили Р. Козловський і О. Ваврик. Хор співав у церкві на Богослуженні в неділі і свята, брав участь у концертах-пописах повітових хорів Бережанщини. Діяв також аматорський театральний гурток під керівництвом М. Басаги, Р. Козловського і Д. Горошка. У репертуарі були: „Степовий гість”, Боднарівна, Марко проклятий, Невольник, Тарас Бульба, Ой Морозе-Морозеньку, Маруся Богуславка, Отаман Хмара” та інші. Аматорський гурток виїздив з виставами до Котова, Рибник, Потуторів, Лапшина, Волощини, Божикова.

Вся старша молодь гуртувалась в Самоосвітньому гуртку при читальні. Молодші мали окрему організацію, засновником і керівником якої був М. Ковальчук. Діяв також сільсько-господарський гурток, куди належали старша молодь, а теж і підлітки, керівником цього гуртка був С. Буняк. У селі партійництва не було. Але діяла таємна організація УВО — ОУН.

До читальні приходили такі часописи: „Новий Час”, „Наш Прапор”, „Народня Справа”, „Голос Спасителя”, „Христос наша сила”. Довгі літа парохом Саранчуків був о. Омелян Король, добрий священик, та свідо-

**О. Омелян Кордуба, довго-
літній парох села Саранчук.**

Парохіяльна церква в селі Саранчуках.

мий громадянин-патріот, один із повітових діячів українського життя. Це був час, коли серед нашого народу жили ще так зв. „тверді русини” або як їх називали „кацапи”. О. Омелян Король належав до народців-українців. Згодом парохом був о. Омелян Кордуба. При церкві були два Братства: старше і молодше, в яких гуртувались побожні миряни села. Покійний о. парох О. Кордуба був членом усіх місцевих товариств, стояв все за своїми парохіянами, обороняючи їх від усяких польських нападів та мужно ділив долю з усіми жителями села. У вересні 1941 р., о. парох Омелян Кордуба помер; новим парохом став о. Р. Романишин, що був парохом сусіднього села Рибник. В скорому часі парохіяни пізнали і полюбили його за всі душевні прикмети, доброту, спокій та доброзичливість. О. Р. Романишин ще й сьогодні є душпастирем у селі Саранчуках.

Може хтонебудь більше напише про наше село, а я хочу обмежитися до згадки про обряди і звичаї ще з давніх літ, що їх передавано новим поколінням, а які разом, творили історію та культуру села і традицію наших гарних звичаїв та обичаїв, що мають велике значення для кожного народу.

Різдво Христове

Наші церковні обряди належать, по моєму, до найкращих. В день навечір'я Різдва Христового — в кожному господарстві всі поспішали, щоб якнайшвидше впоратись з роботами. Жінки біля печі готували страви, чоловіки дбали, щоб в загороді був лад та приготована паша для худоби. Коли починало смеркатися, а на небі зійшла перша зірка, всі в хаті вмивалися і перебирались в чистий одяг: господар дому, брав двоє старшеньких дітей і в трьох ішли до стодоли. Батько брав в'язанку соломи-дідуха, одна дитина брала сніп пшениці, це звали „бабою”, а друга в'язку сіна. Солому батько розстелював по хаті на долівку, ще й поклав на порозі сокиру, щоб зло в хату не входило; сніп пшениці ставили в куті за столом, впихали в нього серп і косу, в'язку сіна стелили на столі, а господиня прикривала його білою скатертю, відтак ставили на стіл хліб, на ньому свічку, клали калачі, кутю. Коли стіл був накритий, батько закликав родину до спільної молитви. По молитві засідала родина до стола, батько засвічував свічку, здоровив усіх та благословив кутю, і родина починала вечеряти. По вечері, усі колядували найстарішу коляду „Бог предвічний народився”... Спільною молитвою закінчувалась вечеря. Потім наймолодший з роду збирав ложки, зв'язував до купи і впихав у сніп пшениці. Де була дівчина-підліток то вона скоренько вибігала на подвір'я, щоб почути, з котрої сторони загавкає собака, — було повір'я, що з тої сторони прийде колись жених і в ту сторону вона вийде заміж... По вечері або ще й перед нею, хтось з родини йшов на цвинтар засвітити свічку на гробі померлих у родині — свічка горіла всю ніч. Хлопці збиралися ходити з вертепом, або зі „звільдою”. На другий день свят, ходили зорганізовано колядувати на потреби церкви, на „Рідну Школу”, на „Про-

світу” чи що інше. Колядували під вікнами, а по коляді один з колядників „віншував”, тобто складав побажання господареві хати:

„Віншують вас нині, ті добрії люди, хай ласка Божа всегда з вами буде, Кожної днини, кожної години, Бог благословить, біда хай загине.

Все будьте здорові, разом з діточками, хай смутку і горя

не буде між вами.

Худібка і пчілка нехайся ховає, а град, вогонь, туча, хай вас оминає
Хай вам ся родить, жито-пшениця, всяке збіжжя і всяка пашниця...

Тепер пам’ятаймо, що Христові ми діти —

В однося всі маєм на всегда злучити.

Не будем сваритись, в партії ділитись, а народну славу й

честь хоронити.

Христос Раждається!

— ** —

Новий Рік: Молоді хлопці брали в торбину овес і ходили по хатах засівати, посипали хату вівсом і говорили:

„Сію, вродися жито пшениця, всяке збіжжя, всяка пашниця,

На той Новий Рік, щоб нам Панбіг зародив ліпше як торік,

Коноплі під стелю, а лен по коліна,

щоб вас хрищених голова не боліла !...”

На Богоявлення — Щедрий Вечір :

Приготовляли так само, як на Святвечір. В навечір’я була в церкві Служба Божа і свячення води. По обіді церковне Братство вклада-ло в ріку Золоту Липу великий дерев’яний хрест. Там мали відбутися відправа та водосвяття.

В навечір’я, господар перед вечерею брав свячену воду, кропив нею довкола дім і господарство: жінки брали трохи муки, розрабляли свяченою водою, і мазали над дверима хат, вікнах — хрестики, а в середині хати із стебел дідуха робили маленькі хрестики та приліплювали їх до шиб у вікнах. Опісля, як на святвечір, хтось із родини йшов на цвинтар засвітити свічки на гробах померлих рідних. Потім, засідали до святої вечері, відтак всі щедрували. Коли почали пісню „Щедрий вечір, добрий вечір” — господиня брала ложку куті, чарку води і ставила на вікні — це робила на спогад всіх померлих у родині, відтак спільною молитвою закінчували вечерю. Пізніше, ходили щедрувати жінки й дівчата під кожне вікно, до кожного господарства.

Змодернізована щедрівка :

„А в Києві рано срібні дзвони грали, три князі в поклоні впарі виступали (2 рази приспів)

Виступає перший, святий Володимир, що провадив сонце словами святими (приспів)

Виступає же другий, преславний Мазепа, що прогнав поганців із рідного степу.

Виступає же третій, Симен Петлюра, що спровадив сонце на лани понурі (приспів).

Зажурився Син Божий та Божая Мати, який подарунок тим князям післати (приспів).

Дарують вони їм незламну надію, сповняться бажання та народу мрії...

Щедрівка дівчат :

„Пішла Марусенька зрана по воду, мала віночок із самих фіялочок. Зірвалися буйні вітроньки, зняли віночок із фіялочок... (приспів)
Нема кому дати до матінки знати, щоб матінка прийшла віночка шукати.

Матінка прийшла, віночка не знайшла, то був віночок із самих фіялочок.

Нема кому дати до батенька знати, щоб батенько прийшов віночка шукати.

А батенько прийшов, віночка не знайшов, то був віночок із самих фіялочок. (приспів)

Нема кому дати до милого знати, щоб миленький прийшов віночка шукати.

То був віночок із самих фіялочок (приспів)

Миленький прийшов, віночок знайшов, то був миленький, як мед солоденький (приспів).

Щедрівка для хлопців :

Косив Василько яру пшениченьку, бреніла коса коло покоса.

Прийшов до нього батенько його, час Василеньку, час додомоньку.

А я зараз прийду, но покоса дійду — покоса дійшов додому не прийшов.

Косив Василенько яру пшениченьку, бреніла коса коло покоса.

Прийшла до нього миленька його, час Василеньку, час додомоньку.

А я зараз прийду, но покоса дійду, — покоса дійшов з Марусенькою додому прийшов ...”

Був у нашому селі звичай: хто мав позичену в сусіда якусь річ, то на Різдво чи Йордан ту річ відносив до власника, мовляв, усе має святкувати на своєму власному господарстві. Був ще й інший звичай, що від Різдва до Богоявлення не можна було їсти на подвір'ї, поки господар не покропив подвір'я свяченою водою. На Щедрий Вечір господарі перевертали на подвір'ї сани. Відправи в церкві починалися на Різдво і на Водохрищу раненько вже о 4-тій год. В часі свячення води на ріці, коли священик третій раз благословив воду, випускали голу-ба. По водосвятті, народ набирав у дзбанки свяченої води та розходився додому. Свята на селі мали милий своєрідний чар, мали свої приємності, свої журби, турботи.

У великий піст — дівчата очі збавляли над вишиванням. Кожна в секреті вишивала це і те, головню блюзки, підтички, але щоб ніхто не бачив, який взрець вишиває. У великодній тиждень — загальні поряд-

ки. Жіноцтво білить хати в середині та знадвору. Мужчини звиваються на подвір'ї, в городі, в саду, бо ж йде весна. У Великодний Четвер жінки печуть паски, баби і подібне. А вже у Велику П'ятницю ніхто не працював. Зранку була Служба Божа і виставлення Плащівниці. Люди йшли до церкви, приступали до Плащівниці, і поцілувавши, християлись та відходили на снідання. Давніше були й такі, що як у Великий Четвер пісно вечеряв, то аж на Великдень снідав – починаючи свяченим яйцем. Паски святити у Велику Суботу по обіді. В одній хаті збиралися 5 - 6 чи більше господарів, приносили туди паски, м'ясива та прочіі сніди, там приходив о. парох і посвячував.

На Великдень — раненько, перед сходом сонця, була Воскресна утренья. Сонечко сходило, як процесія тричі обходила довкола церкви, — а парохіяни співали „Воскрес Ісус от гроба”... Яка велична пісня — гимн побіди !.. Гомонять дзвони, світ немов віродився, гейби ще кращий як був, всі почували себе іншими, більш шляхетними, щасливішими, веселими... Кінчаються відправи у церкві — висипались на площу, святково прибрані — спішать до дому на свячене. По сніданні, молодь та старші збиралися під церквою: дівчата виводили своїх забав — гагілок, дітвора пильнувала дзвонів — господарі приязно розмовляли про свої справи — гомоніло село мов у вулику... і так до ночі. Ніде так святково не було, не було того відчуття, піднесення духа і віри, як у нас, у нашому народі на селах... Місто — також мало свої відправи у церквах, але не було те, що в селі — місто правдивих свят не знало...

У наших Саранчуках співали таких гагілок :

„Заспівайте, паняночки, веселої гагілочки, хай ся мати утішає
(приспів).

Христос з гробу воскресає, хай воскресне, хай прибуде поміж
українські люди.

Хай приведе з собою, за рученьку добру долю,
Хай воскреснуть з могил тії, наші Стрільці Січовії...”

— ** —

„Молодій дівчині нема що вірити, нема що вірити,
Дванадцять літ має, вже вміє дурити, вже вміє дурити.
Сімнадцять літ має, вона ся віддає, вона ся віддає,
Її так не буде, як її ся здає, як її ся здає.

Бо в чужої мами треба рано встати, треба рано встати,
Треба рано встати, корови дояти, корови дояти.
Ой вставай невістко, йди подій корови, йди подій корови,
Щось поприганяла до моєї обори, до моєї обори.

Вжем ті подояла, щом поприганяла, щом поприганяла,
Тих не подояла, щом їх тут застала, щом їх тут застала.
Тихо будь невістко, не роздіймай писка, не роздіймай писка,
Бо до твого писка, поливана миска, поливана миска.

Не будеш ми мати, по писку давати, по писку давати,
Було свого сина до мене не слати, до мене не слати.
Було си післати аж до війтової, аж до війтової,
Була б ти привела зо штири корови, зо штири корови,
Зо штири корови, а ялівку п'яту, а ялівку п'яту,
Була бис мала невістку багату, невістку багату..."

— * * —

„Ходила дівчина сім літ та й годину, сім літ та й годину.
Чом ти дівчино ходиш, чом то дівчино блудиш, чом ти
дівчино блудиш ?

Либонь ти дівчино, мого сина любиш, мого сина любиш !

Якбим не любила, тобим не ходила, тобим не ходила,
Я за твоїм сином, би́стру річку плила, бистру річку плила.
Бистру річку плила, через зимну воду, через зимну воду,
Не за твоїм сином, но за його вродов, но за його вродов.

На тобі дівчино, коня вороного, коня вороного,
Відчепись від мене та й від мого сина, та й від мого сина !
А я з твоїм конем наніч не поїду, наніч не поїду,
А я з твоїм сином, де схочу там піду, де схочу там піду !..”

У Саранчуках був звичай, закінчувати час забав-гагілок аж в дні 16 травня, коли святково відзначали день знесення панщини — визволення народніх мас від панської залежності. Того дня у селі було справжнє свято. Молодь ставила із зелені брами завжди у формі нашого гербу Тризуба, прикрашувала ту браму вінками, а в церкві правилась Служба Божа. По відправі виходила з церкви процесія, йшла під пам'ятник, там відправляли молебен, а відтак процесія обходила довкола все село. Після закінчення — дівчата виводили востаннє того року великодні забави - гагілки.

В часах між двома війнами, коли наша вужча Батьківщина була під польською окупацією, цей день мав свою історію: того дня вся польська поліція була на ногах, дошукувалась небезпеки для „жечи-посполітої” щоб хто небудь не відірвав десь „ченсьць від цілосці” — розкидали поставлені брами в селах, декого й заарештовували ... але село тим не переймалось, бо на черговий рік було те саме !..

У суботу перед Зеленими Святами, господарі замаювали будинки зеленим гіллям липи чи клену, в стріхи всаджували менші гілочки, також довкола хати, а перед порогом — дві великі гілки. Долівки в хатах посипали зеленим шуваром.

Пастухи на пасовиську, плели з квітів вінки, а як вертали додому, закладали віночки коровам на роги.

У неділю зранку була Служба Божа, по обіді церковна процесія обходила поля. Перед походом у поле, процесія затримувалась біля церкви, щоб відправити Панахиду за упалих героїв Січових Стрільців та вояків УГАрмії, потім ішла на цвинтар, його обходила довкола,

знову на гробах поляглих вояків відправлялась Панахида і процесія йшла в поле. Під час походу, хор співав церковні пісні, а малі хлопці увесь час дороги дзвонили дзвіночками. На полях тут і там побожні люди ставили фігурки, переважно кам'яні хрести. Біля кожної фігурки процесія спинялась та тричі їй вклонялась і після молебня — йшли далі. Священик увесь час кропив поля свяченою водою. В поході дівчата рвали колоски пшениці, плели малі віночки, замаювали ними хоругви. В сусідстві є мале село Базниківка, що належало до нашої парохії. Коли процесія доходила до того села, її назустріч виходила процесія з Базниківки, взаємно тричі кланялись — і об'єднані йшли разом у село. На краю Базниківки біля пам'ятника, процесія зупинялась, відслужили молебень і входили в церкву у Базниківці, де також правили молебень. Тут бувала коротка перерва, а відтак процесія з Саранчуків поверталась додому. По вечірні — всі розходились.

На Івана Купала, яке припадало на 7 липня, село також святкувало. Надвечір маїли хату знадвору лопухами та квітами. У селі звали це свято днем „Івана Лопухатого” через ті лопухи. Дехто йшов на відпуст до Бережан, або до монастиря оо. Василян у Краснопуці.

— * * —

Господарі ніколи не починали жати в понеділок — розпочинали жнивувати в суботу. Як хто нажав перший сніп жита, що найперше доходило, сідав на такого снопа і колядував „Бог Предвічний” ... Дуже святково закінчували жати пшеницю: женці плели вінок, ішли з поля додому співаючи, а вдома вінок передавали господареві в руки, він клав його у хаті за образи, а жінцям давав могорич.

Не можна поминути звичаїв нашого села на день св. Андрея. Того дня сходились дівчата в одній хаті, готували різні страви, накривали білою скатертиною стіл та запрошували до себе хлопців. Звичайно подавали борщ, вареники, холодець, — хлопці приносили напої. Після прийняття, починалась забава, ворожби, виливання воску... і так майже до ранку.

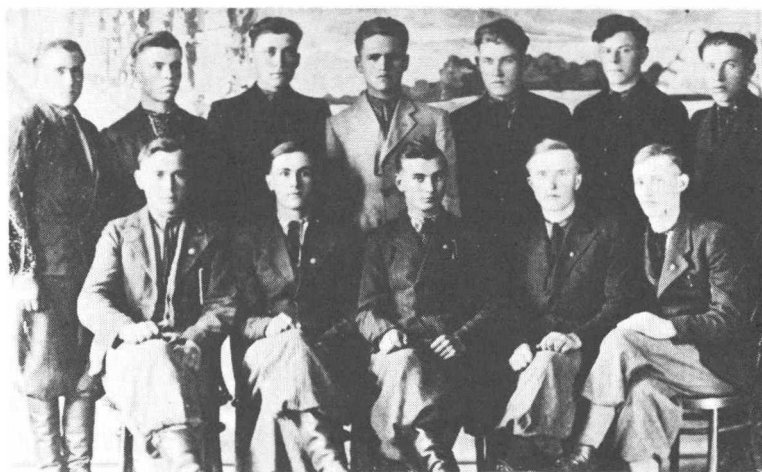
— * * —

Весільні звичаї

Гарні були наші весільні звичаї. Коли хлопець думав женитись, посилав старостів до батьків любої йому дівчини, і якщо родичі були згодні, тоді молоді йшли до священика давали на оповідь - оповістку. Молода вбиралася до шлюбу в народній стрій, голова була прикрашена вінком, а її подружки - дружки також були в народніх строях, але без вінків. Молодий звичайно, вбрав темне убрання, але був у вишиваній сорочці. Весілля тривало два дні, в суботу і неділю. Перед весіллям порядкували на господарстві, білили хати, в четвер перед весіллям пекли хліби, калачі та коровай. Посадивши коровай у піч співали:

Гурток дівчат у своїх прегарних вишивках до народніх стрій
у селі Саранчуках 1938-го року.

Група активної молоді в селі Саранчуках у 1938 р.

**На майдані в селі Саранчуках стоїть хрест,
подальше будинок народньої школи.**

**Молода пара після вінчання в селі
Саранчуках.**

„Палай п'єсцоньку, палай, я давно чекаю, до корова я збираю.
Варилисьмо вицю, сіяли пшеницю, по горі по долині,
Щоб було всій родині.
І в лісі, і в ліску вроди Боже, пшеницю на піску,
По горі, по долині, щоби було всій родині.
Ніхто того не вгадає, ніхто того не вгадає,
Що в нашім короваю водиця з Дунаю
Сто яєць з Підгаєць, славний наш короваєць !..”

Окремо до варення запрошувано „варелиху”, що в п'ятницю готувала страви на весілля. Молода того дня з друзками ходила до родини, сусідів та приятелів, запрошувала їх на весілля, а вечором дівчата плели вінки, це звалось вінкоплетинами. Молодий з друзками також запрошував на весілля родину і приятелів. Звичайно форма записини була: „Просили вас тато й мама і я вас прошу завтра до церкви на Службу Божу і на весілля”. Старшим у хаті кланялися і цілували в руку.

При вінкоплетенні співали :

„Вийся віночку, гладко як червоне ябко,
Підем з тобою між люди, за нами славонька буде.
Як ми вінки вили, то горілку пили,
Коли довивали, — по столі розливали!..

Після вінкоплетин, молода частувала дівчат чаркою та закускою, музика пограла до танцю, і дівчата розходились. Перед весіллям молоді сповідалися, та просили священика на обід, насамперед до хати молодої. По обіді вбирали молоду у вінок. Посеред хати клали лавку, застелену білою скатертиною на яку сідала молода: весільні гості співали пісню, щоб молодій розплести косу:

„На дворі теслі тешуть, (2 рази)
А в хаті косу чешуть.
На дворі топірцями,
А в хаті гребінцями.”

Косу розплітала сестра, або брат, тоді священик благословив вінок батьків, а мама клала молодій на голову. Молода цілувала руки батьків і йшла в село до ближчих свояків і сусідів. З нею ішли обидві дружки, брали з собою напої, закуску звичайно калач, щоб молода могла частувати. До шлюбу збирались аж по обіді. Перед виходом до шлюбу, весільний староста клав посеред хати застелену лавку, запрошував батьків молодого, щоб сідали та благословили сина до шлюбу. Староста передавав родичам хліб і звертаючись до молодого по-імени, казав йому тричі вклонитися батькам. Молодий вклонявся, цілував родичів руки а вони подавали синові хліб до поцілунку, клали хліб на його голову і благословляли: „Хай тебе сину, Господь Бог благословить на нову дорогу подружого життя !” Потім вони кропили його свяченою водою як виходив з хати, а свахи починали співати:

„Благослови Боже, і отець і мати, до шлюбу виряджати.
Уступіться вороженьки (2 рази) молодій з доріженьки,
Щоб ми не зблудили, молодої не згубили.
А в воротах зілля (2 рази),
Покажіть нам, сусідоньки, в котрій хаті весілля...
Не давайте нам стояти, просіть нас до хати,
Бо ми люди з доріженьки, болять нас ніженьки.”

Свахи закінчили — починала грати музика, і так на переміну, доки не заходили до дому молодої. Тут дружки давали свахам китички квітів з барвінком, а мужчинам чіпляли на вилоги блюзи. Молодому чіпляла китицю молода. Старости молодої і молодого, просили батьків молодої благословити і так як в домі молодого, саджали на лавку а батьки хлібом благословляли молоду й молодого, кропили обоїх своченю водою, і всі виходили до шлюбу. Свахи починали співати:

„Нема ксьондза дома (2 рази),
Поїхав до Львова,
Ключики купувати, молодим шлюб давати.”

Після вінчання співали :

„Дякуємо єгомосцеві, як рідному вітцеві,
Не много — взяв одного золотого
Від нашого молодого.”

„Вийди матусю протів нас, спитайся людей або нас,
Де твоє дитя стояло, під райським вінком шлюб брало.”

Співали свахи також і жартівливих пісень :

„Ой Петруню, Петрунечку, що ти си вподобав?
Що й кури не доїли, когут не додзьобав !..”

Коли вже приїхали на подвір'я — свахи приспівували :

„Вийди мамо, подивися, що ми ти привели,
Чи ягницю, чи телицю, чи ту молодицю ? ”

Батьки виходили з хати з хлібом — сілля і вітали повінчаних дітей, мати наливала чарки, подавали молодим, вони лиш надпивали, а решту позад себе виливали. Відтак починався обід. Молодь приходила на весілля у вечорі. Молоду садовили на посаг, дружки запрошували дівчат засідати за стіл. Староста благословляв коровай, молода його розкраювала і передавала дружці, а ця по кусникові давала кожному, хто підходив дарувати молоду, піддружка подавала напій. Перший дарував староста, клав на тарілку гроші, відтак батьки і родина, вкінці приятелі та знайомі. При тому, дівчата співали кожному „Многая літа”. Коли кінчали посаг, дівчата співали :

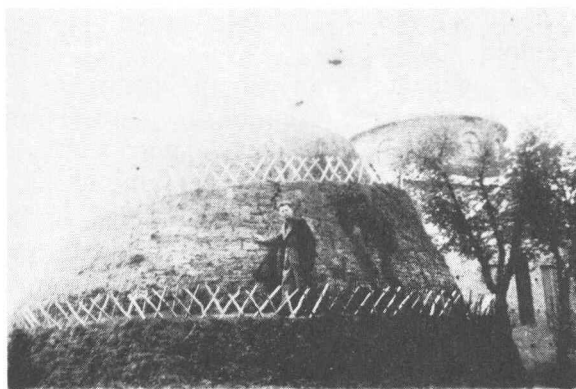
„Зав'яжи дружко дари, то що люди надавали,
Сусіди, знайомі, родина і найменша дитина...”

Дружка зав'язувала у хустину гроші і передавала молодій. По посазі, для дівчат подавали вечерю, потім були танці. У неділю весілля закінчувалось у домі молодого, рано йшли до церкви на Богослу-

рейшло аж через дві пацифікації, в 1930 р. і в 1938 р. Польська поліція, замість стояти на сторожі ладу і порядку, разом з польськими „стшельцями” нищила цілі господарства, валила в хатах печі, розшивала стріхи, перевертала стоги та обороги збіжжя, сіна тощо, мовляв, „шукаємо за оружжям”. Били молодих і старих, жінок і дітей, а все для добра „ойчизни”... В кооперативі, в читальні нищили все, що попало їм під руки, без ніякого стиду чи „гонору” поводитись як дикі звірі... Та проте, коли в 1938 р. надійшли вістки про створення Карпатської України, село загомонило — тими вістками жило...

У 1941 р. річкою Золотою Липою — плили нещасні жертви замордованих московсько-большевицькими ордами... Виловлено з ріки 10 чоловіків і одну жінку. Село поховало їх у одній спільній могилі...

З приходом німецьких завойовників, заходили до Саранчуків і гестапівці. Молодь гнали до „бавдінсту”, або вивозили на примусові роботи до Райху. Вони забрали яких 60 односельчан на тяжкі роботи з яких може хто й повернувся на Батьківщину, чи може виїхав на еміграцію, а може багато з них і пропало в тих тяжких часах загальної другої світової війни...

Стрілецька Могила в селі Котові.